

CERRAHİNİN TARİHÇESİ (CUMHURİYET DÖNEMİ SONRASI)

2

Dr. Öğr. Üy. Mehlika Bilgi KIRMACI¹

2.1. Giriş

Dünya tıp tarihinde, modern cerrahinin tıp bilimine alınması 300 yıllık bilimsel ilerleme sonrasında olmuştur. Anatomik yapıların ortaya konulması, ağrı palyasyonu, kanama kontrolü ve enfeksiyon tedavisi bu ilerlemenin temel faktörleridir. Ülkemizde cerrahi 30 yıl öncesine kadar “hariciye” olarak isimlendirilmekteydi (1). Karın ve toraks boşluğuna yapılan işlemler büyük oranda ölümle sonuçlandığından, cerrahinin uğraş alanı yüzyıllar boyu vücudun dış bölgeleriyle sınırlı kalmıştır. “Hariciye”tanımı da buradan gelmektedir (2). Ülkemiz cerrahi tarihinin de yüz yıllık bir geçmişin olduğu söylenebilir (3). Bir toplumda var olan toplumsal düzen ve kültürel değerler, doğal olarak eğitime, tıp ve hekimlik uygulamalarına da yansır (4). Yaklaşık 600 yıl hüküm süren Osmanlı imparatorluğu, batı toplumları gibi bilimsel aydınlanmayla sonuçlanan Rönesans ve dinde reform hareketleri geçirmediği gibi üniversite kurumları olan medreseler de bilimsellik vasfından uzaklaştığı için eğitim sistemi bozulmuştur (1). Osmanlı sağlık sektöründe cerrahi eğitim, usta-çırak şeklindedir. Günümüz sağlık bakanı konumunda olan hekimbaşının yanında mutlaka bir cerrahbaşı olur. Cerrahbaşı gerek askeri gerek de sivil çalışan cerrahların malumatını hekimbaşına iletir. Bu eğitim ve hizmet sistemi, 1827 yılında cerrahi eğitim için açılan Cerrahhane-i Amire açılana kadar devam etmiştir (5).

Reformları eğitim alanında da genişletmek isteyen II. Mahmut ve sadrazamları, 14 Mart 1827’de ilk olarak Tıphane-i Amire ve Cerrahhane-i Mamure ‘yi kur-

met Yaycıoğlu ve arkadaşları Ankara Cerrahi Derneğinde, ilk olarak 26.10.1981 tarihli Yönetim Kurulu Toplantısı'nda Milli (Ulusal) Cerrahi Derneği'nin kuruluşu ile ilgili çalışmalara başlamışlardır. Yoğun çalışmalar Ankara ile sınırlı kalmayıp, İstanbul, İzmir ve Adana'da da sürdürülmüştür. Ulusal Cerrahi Derneği, 1980 Darbesi sonrası prosedür gereği Emniyet Genel Müdürlüğü Siyasi Şubesi'nin 09.08.1982 tarihli yazıyla kurulmuş ve numarası da 06-25-144 olmuştur. Ulusal Cerrahi Derneği'nin Kurucuları, Prof. Dr. Sermet Akgün, Op.Dr. Kemal Altay, Prof. Dr. Kaya Çilingiroğlu, Prof. Dr. Erol Düren, Prof. Dr. Şadan Eraslan, Prof. Dr. Yılmaz Sanaç, Prof. Dr. Cemalettin Topuzlu ve Prof. Dr. Ahmet Yaycıoğlu'dur. Halen faaliyetlerine düzenli bir şekilde devam etmektedir. Birinci Türk Cerrahi Kongresi 22-24 Eylül 1931 tarihinde yapılmıştır. Açılış konuşmasını dönemin sağlık bakanı Refik Saydam yapmıştır (1). Düzenli aylık dergi de basılmış ancak 1966'dan sonrasına ait dergi Milli Kütüphane' de bulunamamıştır. 1982 yılında kurulan Ulusal Cerrahi Derneği, Ulusal Cerrahi Kongresini her iki yılda bir olmak üzere düzenli olarak organize etmektedir. Türk Cerrahi Derneği, cerrahi eğitimin her basamağını desteklemektedir. Modern Cerrahi gelişimini devam ettirmek için çeşitli kurslar ve sınavlar yapmaktadır. Yurtdışı eğitim açısından da burslar sağlamaktadır (1).

Kaynakça

1. Yorgancı H. Kaya. Bilgi ve Belgelerle Cerrahi Tarihimiz. Ankara: Arkadaş yayınevi, 2019
2. Gawande Atul. Two hundred years of surgery. NEJS. 2012; 366: 1716-1723.
3. Baskan Semih, Akata Osman, Ceylan İbrahim, Kadioğlu Yılmaz, Ataç Adnan. Türk Cerrahi Derneği Tarihçesi. Ankara: Türk Cerrahi Derneği Yayınları. Aralık 2010
4. Yeşim Ulman. Galatasaray Tıbbiyesi. İstanbul Bilgi Üniversitesi. 2017
5. Şehsuvaroğlu Bedi N. Cerrahane. Türk Ansiklopedisi. C. X, Fas.(76). 1959.
6. Ceylan İbrahim. Türklerde Cerrahinin Gelişimi Ankara: Türk Cerrahi Derneği Yayınları. 2012
7. Cemil Topuzlu. 80 Yıllık Hatıralarım. İstanbul: İşaret Yayınları. 2017.
8. Ergün Yolcu. 1453'den günümüze İstanbul Üniversitesi. İstanbul: Boyut Matbaası, 2011.
9. Frik Feridun. Mütareke yıllarında tıbbiye (1918-1923). Dirim. 1980; 7-8: 10-16.
10. Ertuğrul Göksoy. Anti-erflu Cerrahisinin Tarihi Gelişimi Ve Rudolf Nissen. Gastrointestinal Sistem Hastalıkları Sempozyumu Kitabı. İstanbul: 2001; S 143-147,
11. Öztekin Zafer. Sağlıkta Altın Olaylar. Ankara: Miki Matbaacılık San. 2014.
12. Nahrwold D. L. Gastrointestinal Surgery: A Historical Perspective [elektronik kaynak]13.Bası. ZinnerMichael J., Ashley Stanley W, Hines O. Joe(Eds) Maingot's Abdominal Operations. McGraw-Hill Education 2019.
13. Namal A. Ord. Prof. Dr. Philipp Schwartz'ın (1894-1977) İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Patoloji Eğitimine Katkıları. Türk Patoloji Dergisi, 2003; (9): 5-6.
14. Yüksel Bozer. Bozer'in A.Ü.Tıp Fak. I. Cerrahi Kliniği Anıları.

15. Davis CJ, Filipi CJ. A history of endoscopic surgery. In: Arregui ME, Fitzgibbon RJ. et al: Principles of laparoscopic surgery: basic and advanced techniques. New York. Springer.1995.
16. Steichen FH, Ravitch MM. Stapling in Surgery. Chicago, IL: Year Book Medical; 1971.
17. Tarasconi JC. Endoscopic salpingectomy. J Reprod Med. 1981;26(10): 541-545.
18. Blum CA, Adams DB. Who did the first laparoscopic cholecystectomy? J Minim Access Surg. 2011; 7(3): 165-168.
19. Bora S, Saydam S, Özman İ, Füzün M, Gülay H, Soylu M. Laparoskopik kolesistektominin ilk 6 aylık sonuçları. Klin Den Cer Derg. 1993; 1: 213-215.

Gözden Geçirelim

- Cerrahinin günümüzdeki konumunu alması, anatomik yapıların ve fizyolojilerinin ortaya konulması, ağrı palyasyonu, kanama kontrolü ve enfeksiyon tedavisi gibi temellerin oluşması ile mümkün olmuştur.
- Osmanlı İmparatorluğu 2. Mahmut Döneminde eğitim ve öğretim modern çağdan geri kalması nedeniyle yapılan yenilikler çerçevesinde yurtdışından eğitimciler getirilmiş, yurtdışına öğrenciler gönderilmiştir. Ord. Prof. Dr. Cemil Topuzlu Paşa'da bu öğrencilerdendir.
- Cemil Topuzlu, Modern Türk Cerrahi Tarihi'nde ilk anesteziyi uygulaması, ameliyathane koşullarını belirlemesi, listerizmi benimsemesi ve röntgen kullanımını rutine sokması ile çok büyük mesafe katetmiştir.
- Çetin bir İstiklal Harbi sonrası yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, Sağlık Bakanı Refik Saydam önderliğinde, tıp eğitimini yeni tıp fakülteleri açıp öğrencilere yurtlar açarak çok az sayıdaki hekim sayısını arttırmıştır.
- Hitler'in faşist yaklaşımı nedeniyle 1933 yılında ülkemize eğitim sözleşmesi ile gelen başta Nissen ve Schwartz olmak üzere pek çok bilim adamı, tıp fakültelerinin modern anlamda şekillenmesini ve pek çok bilimsel gelişimi sağlamışlardır.
- Türk Cerrahi Derneği (TCD)1980 yılında kurulmuştur. Her iki yılda bir Ulusal Cerrahi Kongresi düzenlemektedir. TCD düzenlediği Board Sınavı ile cerrahi eğitim standardizasyonu sağlamaktadır. Mezuniyet sonrası eğitime destek olacak kurslar düzenlemektedir. Yurtdışı eğitim açısından da burs imkanı sağlamaktadır.